

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2018. gada 22. februārī*

Valsts pienākumu neizpilde – Direktīva 2008/50/EK – Apkārtējā gaisa kvalitāte – 13. panta 1. punkts – 22. panta 3. punkts – XI pielikums – PM₁₀ daļiņu koncentrācija apkārtējā gaisā – Robežlielumu pārsniegums atsevišķā zonās un aglomerācijās – 23. panta 1. punkts – Gaisa kvalitātes plāni – “Pēc iespējas īsāks” pārsniegšanas laiks – Atbilstošu pasākumu neiekļaušana apkārtējā gaisa kvalitātes aizsardzības programmās – Nepareiza transponēšana

Lieta C-336/16

par prasību sakarā ar pienākumu neizpildi atbilstoši LESD 258. pantam, ko 2016. gada 15. jūnijā cēla

Eiropas Komisija, ko pārstāv *K. Herrmann* un *K. Petersen*, kā arī *E. Manhaeve*, pārstāvji,

prasītāja,

pret

Polijas Republiku, ko pārstāv *B. Majczyna* un *D. Krawczyk*, kā arī *K. Majcher*, pārstāvji,

atbildētāja.

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs *L. Bejs Larsens* [*L. Bay Larsen*], tiesneši *J. Malenovskis* [*J. Malenovský*] (referents), *M. Safjans* [*M. Safjan*], *D. Švābi* [*D. Šváby*] un *M. Vilars* [*M. Vilaras*],

ģenerālvokāte: *E. Šarpstone* [*E. Sharpston*],

sekretāre: *R. Šereša* [*R. Šereš*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2017. gada 7. septembra tiesas sēdi,

ņemot vērā pēc ģenerālvokātes uzklauššanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerālvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – poļu.

Spriedums

- 1 Eiropas Komisija savā prasības pieteikumā lūdz Tiesu atzīt, ka Polijas Republika:
 - laika posmā no 2007. gada līdz vismaz 2013. gadam pārsniedzot PM_{10} daļiņu (turpmāk tekstā – “ PM_{10} ”) dienas robežlielumus 35 gaisa kvalitātes izvērtējuma un pārvaldības zonās un PM_{10} gadā robežlielumus 9 gaisa kvalitātes izvērtējuma un pārvaldības zonās un nesniedzot informāciju par šīs situācijas uzlabošanu;
 - gaisa kvalitātes plānos neietverot atbilstošus pasākumus, lai PM_{10} robežlielumu pārsnieguma periods būtu pēc iespējas īsāks;
 - no 2010. gada 1. janvāra līdz 2011. gada 10. jūnijam pārsniedzot dienas pielaišanas robežlielumus zonās 14.17 – *Radom*, 14.18 – *Pruszków-Żyrardów* un 16.5 – *Kędzierzyn-Koźle*, kā arī no 2011. gada 1. janvāra līdz 10. jūnijam zonā 30.3 – *Ostrów-Kęпно*, un
 - pareizi netransponējot Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/50/EK (2008. gada 21. maijs) par gaisa kvalitāti un tīrāku gaisu Eiropai (OV 2008, L 152, 1. lpp.) 23. panta 1. punkta otro daļu,

nav izpildījusi pienākumus, kas tai attiecīgi paredzēti šīs direktīvas 13. panta 1. punktā, lasot to kopā ar tās XI pielikumu, tās 23. panta 1. punkta otrajā daļā un Direktīvas 2008/50 22. panta 3. punktā, lasot to kopā ar tās XI pielikumu.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Direktīva 96/62/EK

- 2 Padomes Direktīvas 96/62/EK (1996. gada 27. septembris) par gaisa kvalitātes novērtēšanu un pārvaldību (OV 1996, L 296, 55. lpp.) 7. pantā “Apkārtējā gaisa kvalitātes uzlabošana – Vispārīgas prasības” bija noteikts:

“1. Dalībvalstis veic robežvērtību ievērošanas nodrošināšanai vajadzīgos pasākumus.

[..]

3. Dalībvalstis izstrādā rīcības plānus, kur gadījumiem, kad pastāv robežvērtību un/vai trauksmes sliekšņu pārsniegšanas risks, paredz īstermiņa pasākumus šā riska un šādu notikumu varbūtējā ilguma samazināšanai. Šajos plānos katrā konkrētā gadījumā var paredzēt ierobežot un vajadzības gadījumos pārtraukt darbības, ieskaitot mehānisko transportlīdzekļu satiksmi, kas izraisa robežvērtību pārsniegšanu.”

- 3 Šīs direktīvas 11. pantā bija noteikts, ka dalībvalstis ik gadu Komisijai nosūta ziņojumus par gaisa piesārņotāju, tostarp PM_{10} , noteikto dienas un gada robežlielumu ievērošanu.

Direktīva 1999/30/EK

- 4 Saskaņā ar Padomes Direktīvas 1999/30/EK (1999. gada 22. aprīlis) par robežvērtību noteikšanu sēra dioksīda, slāpekļa dioksīda un slāpekļa oksīdu, makrodaļiņu un svina koncentrācijai apkārtējā gaisā (OV 1999, L 163, 41. lpp.) 5. panta 1. punktu:

“Dalībvalstis veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu, ka saskaņā ar 7. pantu noteiktā PM_{10} makrodaļiņu koncentrācija apkārtējā gaisā III pielikuma I iedaļā norādītajos termiņos nepārsniedz tajā noteiktās robežvērtības.

[..]”

- 5 Datums, kad PM_{10} robežlielumiem bija jābūt ievērotiem, bija 2005. gada 1. janvāris.

- 6 Šīs direktīvas 5. panta 4. punktā bija noteikts:

“Gadījumos, kad III pielikuma I iedaļā noteiktās PM_{10} piesārņojuma robežvērtības tiek pārsniegtas PM_{10} koncentrācijas dēļ, kas apkārtējā gaisā veidojas dabas parādību ietekmē un kas ievērojami pārsniedz dabisko avotu radītā piesārņojuma fona koncentrāciju, dalībvalstis, informējot Komisiju saskaņā ar Direktīvas [96/62] 11. panta 1. punkta noteikumiem, sniedz vajadzīgo pamatojumu tam, ka piesārņojuma robežvērtību pārsniegšanas cēlonis ir dabas parādības. Šādos gadījumos dalībvalstīm jāīsteno Direktīvas [96/62] 8. panta 3. punktā noteiktie pasākumu plāni tikai tad, ja III pielikuma I iedaļā noteiktās robežvērtības tiek pārsniegtas ar dabas parādībām nesaistītu iemeslu dēļ.”

- 7 Saskaņā ar Direktīvas 1999/30 12. pantu dalībvalstīs bija jāstājas spēkā normatīvajiem un administratīvajiem aktiem, kas vajadzīgi, lai līdz 2001. gada 19. jūlijam izpildītu šīs direktīvas prasības.

Direktīva 2008/50

- 8 Direktīvā 2008/50, kas stājās spēkā 2008. gada 11. jūnijā, tika kodificēti pieci agrāki likumdošanas akti apkārtējā gaisa kvalitātes novērtēšanas un pārvaldības jomā, tostarp arī Direktīvas 96/62 un 1999/30.

- 9 Minētās direktīvas ar Direktīvas 2008/50 31. pantu no 2010. gada 11. jūnija tika atceltas, tomēr neskarot dalībvalstu pienākumus saistībā ar šo direktīvu transponēšanu un piemērošanu.

- 10 Direktīvas 2008/50 2. panta 5., 8 un 16.–18. punktā ir noteikts:

“Šajā direktīvā:

[..]

- 5) “robežlielums” ir zinātniski pamatots piesārņojuma līmenis, kas noteikts, lai novērstu, nepieļautu vai mazinātu šā piesārņojuma kaitīgo iedarbību uz cilvēka veselību un/vai uz vidi kopumā un kas jāasniedz noteiktā termiņā, un ko pēc tam nedrīkst pārsniegt;

[..]

- 8) “gaisa kvalitātes uzlabošanas plāni” ir plāni, kuros paredzēti pasākumi, lai sasniegtu robežlielumu vai mērķlielumu;

[..]

- 16) “zona” ir dalībvalsts teritorijas daļa, ko dalībvalsts noteikusi gaisa kvalitātes novērtēšanas un pārvaldības vajadzībām;
- 17) “aglomerācija” ir zona (konurbācija), kurā iedzīvotāju skaits pārsniedz 250 000, vai zona, kurā iedzīvotāju skaits nepārsniedz 250 000, bet kurā ir konkrēts iedzīvotāju blīvums uz km², kā noteikusi dalībvalsts;
- 18) “PM₁₀” ir cietās daļiņas, kuras nosaka, laižot gaisu caur selektīvo sprauslu, kas definēta standartmetodē PM₁₀ paraugu ņemšanai un mērījumu veikšanai [standarts EN 12.341], ar aerodinamisko diametru 10 μm, tādējādi aizturot vismaz 50 % cieto daļiņu.”
- 11 Minētās direktīvas 13. panta “Cilvēku veselības aizsardzības robežlielumi un trauksmes līmeņi” 1. punktā ir noteikts:

“Dalībvalstis nodrošina to, ka sēra dioksīda, PM₁₀, svina un oglekļa oksīda koncentrācija gaisā to zonās un aglomerācijās nepārsniedz XI pielikumā noteiktos robežlielumus.

[..]

Atbilstību šīm prasībām novērtē saskaņā ar III pielikumu.

Pielaišanas robežu, kas noteikta XI pielikumā, piemēro saskaņā ar 22. panta 3. punktu un 23. panta 1. punktu.”

- 12 Minētās direktīvas 22. pantā “Izpildes termiņu atlikšana un atbrīvojums no konkrētu robežlielumu piemērošanas pienākuma” ir noteikts:

“1. Ja konkrētā zonā vai aglomerācijā atbilstību slāpekļa dioksīda vai benzola robežlielumiem nevar sasniegt XI pielikumā paredzētajā termiņā, dalībvalstis šai konkrētajai zonai vai aglomerācijai var atlikt minēto termiņu par ne vairāk kā pieciem gadiem ar nosacījumu, ka saskaņā ar 23. pantu gaisa kvalitātes plānu izstrādā zonām un aglomerācijām, uz kurām attiektos atlikšana; šādu gaisa kvalitātes plānu papildina ar XV pielikuma B iedaļā minēto informāciju, kas saistīta ar attiecīgām piesārņojošām vielām, un tajā uzskatāmi parāda, kā līdz jaunā termiņa beigām nodrošinās atbilstību robežlielumiem.

2. Ja konkrētā zonā vai aglomerācijā atbilstību XI pielikumā noteiktajiem PM₁₀ robežlielumiem nevar sasniegt konkrētajai vietai raksturīgu izkļedes īpatnību, nelabvēlīgu klimatisko apstākļu vai pārrobežu ietekmes dēļ, dalībvalsts tiek atbrīvota no pienākuma līdz 2011. gada 11. jūnijam nodrošināt atbilstību minētajiem robežlielumiem, ja ir ievēroti 1. punktā paredzētie nosacījumi un ja dalībvalsts pierāda, ka, lai ievērotu termiņus, ir veikti visi atbilstīgie pasākumi valsts, reģionālā un vietējā līmenī.

3. Ja kāda dalībvalsts piemēro 1. vai 2. punktu, tā nodrošina, ka robežlieluma pārsniegums nevienai piesārņojošai vielai nav lielāks par maksimālo pielaišanas robežu, kas katrai attiecīgai piesārņojošai vielai ir dota XI pielikumā.

[..]”

- 13 Šīs pašas direktīvas 23. panta “Gaisa kvalitātes uzlabošanas plāni” 1. punktā ir noteikts:

“Ja konkrētās zonās vai aglomerācijās piesārņojošo vielu koncentrācija gaisā pārsniedz kādu robežlielumu vai mērķlielumu, kā arī attiecīgu pielaišanas robežu, dalībvalstis minētajām zonām vai aglomerācijām nodrošina gaisa kvalitātes uzlabošanas plānu izstrādi, lai panāktu atbilstību attiecīgajam robežlielumam vai mērķlielumam, kā paredzēts XI un XIV pielikumā.

Robežlielumiem, kuru sasniegšanas termiņš jau ir beidzies, gaisa kvalitātes plānos paredz piemērotus pasākumus, lai pārsnieguma laiks būtu pēc iespējas īsāks. Gaisa kvalitātes plānos papildus var iekļaut īpašus pasākumus, lai aizsargātu paaugstināta riska iedzīvotāju grupas, tostarp bērnus.

Šajos gaisa kvalitātes plānos iekļauj vismaz XV pielikuma A iedaļā minēto informāciju un var iekļaut 24. pantā minētos pasākumus. Šos plānus tūlīt dara zināmus Komisijai, bet ne vēlāk kā divus gadus pēc tā gada beigām, kad novērots pirmais pārsniegums.

Ja ir jāizstrādā vai jāīsteno gaisa kvalitātes uzlabošanas plāni par vairākām piesārņojošām vielām, dalībvalstis vajadzības gadījumā sagatavo un īsteno integrētus gaisa kvalitātes plānus, kas aptver visas attiecīgās piesārņojošās vielas.”

- 14 Atbilstoši Direktīvas 2008/50 XI pielikumam “Robežlielumi cilvēku veselības aizsardzībai” PM_{10} dienas robežlielums ir $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$, kurš nedrīkst tikt pārsniegts vairāk kā 35 reizes kalendārajā gadā, un gada robežlielums ir $40 \mu\text{g}/\text{m}^3 \text{ gad}^{-1}$, un tas nedrīkst tikt pārsniegts.

Polijas tiesības

- 15 Polijas tiesībās Direktīva 2008/50 tika transponēta ar 2001. gada 27. aprīļa *Prawo Ochrony Środowiska* (Likums par vides aizsardzību) (2001. gada *Dz.U.* Nr. 62, 627. pozīcija), redakcijā, kas piemērojama pamatlietā (turpmāk tekstā – “POŚ likums”). Saskaņā ar šī likuma 91. panta 1. punktu:

“Attiecībā uz 89. panta 1. punkta 1. apakšpunktā minētajām zonām [kurās gaisa piesārņojums pārsniedz robežlielumus] vojevodistes administrācija 15 mēnešu laikā no gaisā esošo vielu līmeņu novērtējuma rezultātu un 89. panta 1. punktā minēto zonu klasifikācijas saņemšanas dienas izstrādā un viedokļa sniegšanai pilsētu un ciemu mēriem, pilsētu administrāciju vadītājiem un kompetentajiem stārstiem nosūta risinājuma projektu, kura mērķis ir izstrādāt gaisa kvalitātes plānu, lai sasniegtu vielu robežlielumus gaisā un noteiktu pienākumus ekspozīcijas koncentrāciju jomā.”

- 16 Minētā likuma 91. panta 3.a punktā ir noteikts:

“Zonās, kurās ir pārsniegti vielu robežlielumi, vojevodistes administrācija izstrādā risinājuma projektu, lai sagatavotu vai atjauninātu gaisa kvalitātes plānu, kas pilnībā ir 92. pantā minētais īstermiņa rīcības plāns.”

- 17 POŚ likuma 92. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Gadījumā, kad konkrētā zonā pastāv kādas vielas robežlieluma vai mērķlieluma trauksmes līmeņa pārsniegšanas risks, vojevodistes administrācija 15 mēnešu laikā no dienas, kad tā no vojevodistes vides aizsardzības inspekcijas ir saņēmusi informāciju par šo risku, izstrādā un viedokļa sniegšanai pilsētu un ciemu mēriem, pilsētu administrāciju vadītājiem un kompetentajiem stārstiem nosūta risinājuma projektu, kura mērķis ir izstrādāt īstermiņa rīcības plānu, lai:

- 1) samazinātu šādu pārsniegumu iestāšanās risku;
- 2) ierobežotu jau esošo pārsniegumu sekas un ilgumu.”

- 18 2012. gada 11. septembrī Polijas vides ministrs pieņēma noteikumus par gaisa kvalitātes plāniem un īstermiņa rīcības plāniem. Šajos noteikumos bija sīki izklāstītas prasības, kādām jāatbilst gaisa kvalitātes plāniem un īstermiņa rīcības plāniem, kādai jābūt to formai un kāda informācija tajos jāietver.

Pirmstiesas procedūra

- 19 PM_{10} daļiņa ir veidota no organisku un neorganisku vielu maisījuma gaisā. Tajā var būt tādas toksiskas vielas kā policikliskie aromātiskie oglekļa hidrokarboni, smagie metāli, dioksīns un furāns. Tās elementu diametrs ir mazāks par 10 mikrometriem un tie var iekļūt augšējos elpceļos un plaušās.
- 20 2008. gada 12. novembrī Polijas Republika saskaņā ar Direktīvas 2008/50 22. panta 2. punktu nosūtīja Komisijai paziņojumu nolūkā panākt PM_{10} koncentrācijas gaisā robežlielumu panākšanai noteiktā termiņa atlikšanu.
- 21 2009. gada 2. februārī Komisija Polijas Republikai nosūtīja brīdinājuma vēstuli, lūdzot izbeigt Direktīvas 1999/30 5. panta 1. punktā paredzētā pienākuma nepārsniegt PM_{10} koncentrācijas gaisā robežlielumus neizpildi. Komisija turklāt šajā vēstulē norādīja deviņas zonas, kurās 2006. un 2007. gadā bija novēroti šo daļiņu robežlielumu pārsniegumi un par kurām Polijas Republika nebija lūgusi piemērot šo robežlielumu piemērošanas atlikšanu.
- 22 Ar 2009. gada 31. marta vēstuli Polijas iestādes, atbildot uz minēto brīdinājuma vēstuli, informēja Komisiju par savu nodomu nosūtīt papildu paziņojumu par atlikšanas piemērošanu un virkni darbību, lai rastu visaptverošu risinājumu gaisa kvalitātes problēmai.
- 23 Tā Polijas Republika vēlāk nosūtīja lūgumu, uzskatīdama, ka tai ir piemērojams atbrīvojums no pienākuma piemērot PM_{10} robežlielumus 83 zonās. 2009. gada 11. decembrī Komisija pieņēma lēmumu neiebilst pret šādu atbrīvojumu attiecībā uz trim zonām, proti, *Radom*, *Pruszków-Żyrardów* un *Ostrów-Kępczo*, un uzskatīja, ka atbrīvojums ar zināmiem nosacījumiem var tikt attiecināts arī uz divām citām zonām, proti, *Oleski* un *Kędzierzyn-Koźle*.
- 24 2010. gada 4. un 12. janvārī Polijas Republika saskaņā ar Direktīvas 2008/50 22. panta 2. punktu nosūtīja Komisijai otro lūgumu nolūkā panākt atbrīvojumu. Ar 2010. gada 22. oktobra lēmumu Komisija pret šo atbrīvojumu iebilda.
- 25 2010. gada 15. jūnijā Polijas Republika saskaņā ar minēto normu nosūtīja Komisijai trešo lūgumu nolūkā panākt atbrīvojumu. Ar 2011. gada 22. marta lēmumu Komisija arī pret šo atbrīvojumu iebilda.
- 26 2010. gada 1. oktobrī Komisija izdeva argumentētu atzinumu, kurā tā konstatēja, ka Polijas Republika, vairākās zonās un aglomerācijās neievērojot PM_{10} koncentrācijas dienas robežlielumus, nav izpildījusi pienākumus, kas tai paredzēti Direktīvas 2008/50 13. panta 1. punktā.
- 27 2010. gada 30. novembrī Polijas iestādes atbildēja uz šo argumentēto atzinumu, ka, ņemot vērā īpašos klimatiskos apstākļus, ievērojamos gaisa piesārņojuma avotus, sociāli ekonomisko situāciju valstī, kā arī tās vēsturisko un kultūras kontekstu, esot sarežģīti nepārsniegt šos robežlielumus.
- 28 2013. gada 26. aprīlī Komisija Polijas Republikai nosūtīja papildu brīdinājuma vēstuli, uzskatot, ka šī dalībvalsts ir pārkāpusi kā Direktīvas 2008/50 13. panta 1. punktu un XI pielikumu, tā arī tās 22. panta 3. punktu un 23. panta 1. punktu.
- 29 Komisija turklāt nolēma atsākt procedūru sakarā ar pienākumu neizpildi, jo Polijas teritorijas iedalījums zonās Direktīvas 2008/50 2. panta 16. punkta izpratnē 2010. gadā bija mainīts.
- 30 2013. gada 26. jūnijā Polijas iestādes atbildēja uz Komisijas papildu brīdinājuma vēstuli.
- 31 2014. gada 31. martā Komisija, uzskatot, ka Polijas Republika ir pārkāpusi Direktīvas 2008/50 23. panta 1. punkta otro daļu, nosūtīja šai dalībvalstij otro papildu brīdinājuma vēstuli. Šajā ziņā Komisija izvirzīja jaunu iebildumu, kas pamatots ar šajā normā ietvertu pienākumu nepareizu transponēšanu Polijas tiesībās.

- 32 2014. gada 5. maijā Polijas iestādes atbildēja uz Komisijas otro papildu brīdinājuma vēstuli.
- 33 2015. gada 27. februārī Komisija izdeva papildu argumentēto atzinumu, kurā tā secināja, ka Polijas Republika nav izpildījusi Direktīvas 2008/50 13. panta 1. punktā, XI pielikuma un 22. panta 3. punktā noteiktos pienākumus, jo tā, pirmkārt, laika posmā no 2007. līdz 2013. gadam un vēl pēc tam 35 zonās nav ievērojusi PM_{10} koncentrācijas dienas robežlielumus, 9 zonās nav ievērojusi gada PM_{10} koncentrācijas robežlielumus un, otrkārt, 3 zonās laika posmā no 2010. gada 1. janvāra līdz 2011. gada 10. jūnijam nav ievērojusi šo dienas robežlielumu pielaišanas robežas, un vienā zonā to nav darījuši laikā no 2011. gada 1. janvāra līdz 2011. gada 10. jūnijam. Turklāt Komisija uzskatīja, ka Polijas Republika ir pārkāpusi šīs direktīvas 23. panta 1. punkta otro daļu un tās XV pielikuma A daļu, jo tā nav veikusi pasākumus, lai PM_{10} koncentrācijas robežlielumu apkārtējā gaisā pārkāpuma periods būtu pēc iespējas īsāks, un Polijas tiesības nepareizi transponējusi tajā ietvertos pienākumus.
- 34 2015. gada 27. aprīlī, atbildot uz šo papildu argumentēto atzinumu, Polijas Republika norādīja uz apkārtējā gaisa sistemātisku uzlabošanu Polijā, kas secināms no PM_{10} koncentrācijas apkārtējā gaisā robežlielumu pārsniegšanas gadījumu tendences sarūkšanas. Atzīdama, ka gaisa kvalitātes kritēriji vēl nav izpildīti, Polijas iestādes paziņoja, ka tās cenšas situāciju labot un ka šai nolūkā pieņemšanas procesā ir virkne projektu.
- 35 Šādos apstākļos Komisija cēla šo prasību.

Par prasību

Par pirmo iebildumu, kas attiecas uz Direktīvas 2008/50 13. panta 1. punkta un tās XI pielikuma kombinēto normu pārkāpumu

Par pieņemamību

– Lietas dalībnieku argumenti

- 36 Polijas Republika apstrīd pirmā iebilduma pieņemamību, jo tas neatbilstot skaidrības un precizitātes nosacījumiem, kas izvirzīti Tiesas judikatūrā.
- 37 Proti, ar pirmo iebildumu tiek izvirzīts PM_{10} koncentrācijai piemērojamo dienas un gada robežlielumu pārsniegums norādītajās zonās ne tikai laikā no 2007. līdz 2013. gadam, bet arī laikā pēc 2013. gada, par ko liecinot Komisijas izmantotais formulējums “un vismaz līdz 2013. gadam”. Turklāt pirmā iebilduma argumentācija, kurā izmantota frāze “saglabājot pārsniegumu”, kā uzskata Polijas Republika, rada neskaidrību par to, vai apgalvotā pienākumu neizpilde attiecas arī uz iespējamajiem pārsniegumiem, kas notikuši 2014., 2015. un 2016. gadā.
- 38 Komisija savukārt uzskata, ka prasības pieteikumā norādītās laika robežas ir pietiekami skaidras, īpaši tādēļ, ka tās izceļ vispārēju un sistemātisku pienākumu neizpildi. Šāds Savienības direktīvās vides aizsardzības jomā paredzēto pienākumu neizpildes veids esot atzīts Tiesas judikatūrā.
- 39 Tā turklāt norāda, ka frāze “un vismaz līdz 2013. gadam” ir izprotama tādējādi, ka tā ietver visus vispārīgos un neizbeigtos PM_{10} koncentrācijas dienas un gada robežlielumu pārsniegumus, kas konstatēti atbilstoši datiem kā par 2014. gadu, kuri norādīti pirmā iebilduma pamatojumā prasības pieteikuma 50.–53. punktā, tā arī par 2015. gadu kopumā, kas minēti replikas rakstā, kuri parāda, ka šie pārsniegumi nav beigušies un pastāvēja vēl argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigās, proti, 2015. gada 27. aprīlī.

40 Polijas Republika turklāt uzskata, ka Komisija nav pierādījusi, ka Polijas iestādes nav veikušas pasākumus Direktīvas 2008/50 prasību izpildei, kas ir premisa iespējamai vispārējas un ilgstošas pienākumu neizpildes konstatēšanai.

– *Tiesas vērtējums*

41 Jānorāda, ka saskaņā ar Direktīvas 2008/50 13. panta 1. punktu dalībvalstīm ir jāraugās, lai tostarp PM₁₀ koncentrācija gaisā visās to zonās un aglomerācijās nepārsniegtu šīs direktīvas XI pielikumā noteiktos robežlielumus.

42 Vispirms, lai atbildētu uz Polijas Republikas argumentiem, pēc savas ierosmes ir jāpārbauda, vai ir izpildīti LESD 258. panta nosacījumi, un pēc tam jāpārlicinās, vai pirmais iebildums ir pieņemams, ciktāl tā mērķis ir konstatēt, ka Polijas Republika kopš 2007. gada nav pildījusi savus pienākumus.

43 Šajā ziņā saskaņā ar Direktīvas 2008/50 34. pantu, uz kuru vienīgo Komisija ir atsaukusies savā prasības pieteikumā, tā stājās spēkā 2008. gada 11. jūnijā un atbilstoši tās 33. panta 1. punktam dalībvalstīm bija jāievieš normatīvie un administratīvie akti šīs direktīvas prasību izpildei līdz 2010. gada 11. jūnijam. Turpinot – ar šo direktīvu atbilstoši tās preambulas 3. apsvērumam tika aizstāti pieci Savienības tiesību akti, tostarp Direktīva 1999/30, kurā bija precizēti robežlielumi, kas bija jāievēro, sākot no 2005. gada 1. janvāra.

44 Saskaņā ar Tiesas judikatūru ir pieņemams tāds iebildums, kura mērķis ir atzīt to pienākumu neizpildi, kuri bija noteikti Savienības tiesību akta sākotnējā redakcijā, kas vēlāk tikusi grozīta vai atcelta, un kuri ir saglabāti jaunā Savienības tiesību aktā. Turpretim strīda priekšmets nevar tikt paplašināts attiecībā uz pienākumiem, kas izriet no jaunajiem noteikumiem, kuriem nav ekvivalentu noteikumu attiecīgā akta sākotnējā redakcijā, citādi tas veidotu pienākumu neizpildes konstatēšanas procedūras likumības būtisko procesuālo prasību pārkāpumu (spriedums, 2017. gada 5. aprīlis, Komisija/Bulgārija, C-488/15, EU:C:2017:267, 52. punkts un tajā minētā judikatūra).

45 Konkrētāk, Tiesa ir atzinusi, ka Direktīvas 1999/30 5. panta un tās III pielikuma normu kombinācija, kura attiecās uz laiku pirms Direktīvas 2008/50 īstenošanas, ir tikusi saglabāta ar šīs direktīvas 13. panta 1. punkta un XI pielikuma normu kombināciju (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 5. aprīlis, Komisija/Bulgārija, C-488/15, EU:C:2017:267, 53. un 54. punkts).

46 Ņemot vērā šo judikatūru, pirmais iebildums ir uzskatāms par pieņemamu, ciktāl tā mērķis ir konstatēt, ka Polijas Republika kopš 2007. gada nav pildījusi savus pienākumus.

47 Attiecībā uz Polijas Republikas argumentu, kas precizēts šī sprieduma 37. punktā, no pastāvīgās judikatūras izriet, ka pienākumu neizpilde ir jāizvērtē, ņemot vērā to situāciju dalībvalstī, kāda tā bija brīdī, kad beidzās argumentētajā atzinumā noteiktais termiņš, un pēc tam veiktās izmaiņas nav jāņem vērā (skat. tostarp spriedumu, 1990. gada 27. novembris, Komisija/Grieķija, C-200/88, EU:C:1990:422, 13. punkts).

48 Tādējādi tādā gadījumā kā šajā lietā, kad atbilstoši LESD 258. pantam celtas prasības mērķis ir konstatēt sistemātisku un ilgstošu minēto normu pārkāpumu, Tiesa pieļauj iesniegt papildu elementus, kuru mērķis ir tiesvedības Tiesā stadijā pierādīt apgalvotās pienākumu neizpildes vispārīgumu un pastāvīgumu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 5. aprīlis, Komisija/Bulgārija, C-488/15, EU:C:2017:267, 42. punkts un tajā minētā judikatūra).

49 Tiesai konkrēti jau ir bijusi iespēja precizēt, ka minētajā gadījumā prasības par apgalvoti ilgstošu pārkāpumu priekšmets var tikt paplašināts, attiecinot to uz faktiem, kuri iestājušies pēc argumentētā atzinuma pieņemšanas, ja tiem ir tāds pats raksturs un tos rada tā pati rīcība kā tos, kuri minēti šajā atzinumā (spriedums, 2017. gada 5. aprīlis, Komisija/Bulgārija, C-488/15, EU:C:2017:267, 43. punkts).

- 50 Šajā lietā vienīgais noteicošais ir papildu argumentētajā atzinumā noteiktais termiņš, kurš beidzās 2015. gada 27. aprīlī.
- 51 Tātad, lai arī attiecībā uz 2015. gadu dati par gaisa kvalitāti, kurus Polijas iestādes iesniedza 2016. gada septembrī, daļēji ir fakti, kas radušies pēc minētā papildu argumentētā atzinuma, tie tomēr ir uzskatāmi par tāda paša rakstura faktiem, kādi minēti šajā argumentētajā atzinumā, un tādēļ tos ir radījusi tā pati attiecīgās dalībvalsts rīcība.
- 52 Līdz ar to šos datus, kuri Komisijai tika darīti zināmi tikai pēc papildu argumentētā atzinuma, tā drīkstēja minēt, lai norādītu, ka Polijas Republika sistemātiski un ilgstoši nav pildījusi Direktīvas 2008/50 13. panta 1. punktā un XI pielikumā minētos pienākumus. Šādos apstākļos tikai tas, ka Komisija nav norādījusi, līdz kuram datumam Polijas Republika nav pildījusi tai šajās kombinētajās normās paredzētos pienākumus, neietekmē pirmā iebilduma pieņemamību.
- 53 Attiecībā uz šī sprieduma 40. punktā precizēto Polijas argumentu atliek atgādināt, ka pirmajā iebildumā apgalvotā pienākumu neizpilde attiecas uz PM_{10} koncentrācijas apkārtējā gaisā robežlielumu pārsniegšanu, tādējādi pārkāpjot Direktīvas 2008/50 13. panta 1. punktu un tās XI pielikumu, taču nav jautājuma par iespējamajiem pasākumiem, kas veikti šo normu prasību izpildei.
- 54 Tādēļ, tā kā pirmais iebildums saistībā ar Direktīvas 2008/50 13. panta 1. punkta un XI pielikuma kombinēto normu pārkāpumu ir pietiekami skaidrs un precīzs, tas ir pieņemams attiecībā uz laika posmu no 2007. gada līdz 2015. gadam ieskaitot.

Par pamatotību

– Lietas dalībnieku argumenti

- 55 Ar pirmo iebildumu Komisija norāda, ka Polijas Republika nav izpildījusi pienākumus, kas tai paredzēti Direktīvas 2008/50 13. panta 1. punktā un tās XI pielikumā, precizējot, ka šie pienākumi, kā noteikts Direktīvas 1999/30 5. panta 1. punktā un tās III pielikumā, stājās spēkā 2005. gada 1. janvārī, un ar Direktīvas 2008/50 13. panta 1. punktu tie nav grozīti.
- 56 Komisija apgalvo, ka ir pārsniegti, pirmkārt, PM_{10} koncentrācijas apkārtējā gaisā dienas robežlielumi un, otrkārt, šai koncentrācijai piemērojamie gada robežlielumi.
- 57 Proti, Polijā 2014. gada beigās 42 zonās un aglomerācijās joprojām tika pārsniegti PM_{10} koncentrācijas apkārtējā gaisā dienas robežlielumi, kā arī 16 zonās un aglomerācijās tika pārsniegti PM_{10} koncentrācijas gada robežlielumi. Polijas Republika turklāt, atbildot uz papildu argumentēto atzinumu, šos Komisijas sniegtos datus neesot apstrīdējusi.
- 58 Polijas Republika uzskata, ka pirmais iebildums nav pamatots. Šajā ziņā tā norāda, ka, sekojot grozījumiem tiesību aktos, lai Polijas tiesībās transponētu Direktīvas 2008/50 normas, ir pieņemti gaisa kvalitātes plāni un pēc tam pēdējo vispārējo gaisa kvalitātes vērtējumu, kurus veikušas valsts vides uzraudzības iestādes, rezultāti ataino piesārņotāju samazināšanās tendenci laika posmā no 2010. līdz 2015. gadam, ko tostarp ilustrē 2014. un 2015. gada datu salīdzinājums.
- 59 Komisija replikas rakstā atzīst šo sarūkošo tendenci 2014. un 2015. gadā. Taču tā norāda, ka minētā tendence ir radusies, pateicoties īpaši augstajiem pārsniegumu rādītājiem 2014. gadā. Tā turklāt apgalvo, ka PM_{10} koncentrācijas līmeņi apkārtējā gaisā, kas pārsniedz Direktīvas 2008/50 XI pielikumā noteiktos robežlielumus, joprojām izpaužas ne tikai tajās pašās zonās, bet vēl arī virknē citu zonu, salīdzinājumā ar zonām, kas, pamatojoties uz 2013. gada datiem, ir norādītas papildu argumentētajā atzinumā.

60 Atbildē uz repliku Polijas Republika argumentē, ka Komisija neesot sniegusi pierādījumus, kas apliecinātu PM₁₀ koncentrācijas apkārtējā gaisā robežlielumu pārsnieguma nepārtrauktību.

– *Tiesas vērtējums*

61 Iebildums saistībā ar Direktīvas 2008/50 13. panta 1. punkta pirmās daļas pārkāpumu ir jāvērtē, ņemot vērā pastāvīgo judikatūru, atbilstoši kurai LESD 258. pantā noteiktā procedūra ir balstīta uz objektīvu atzinumu par to, ka dalībvalsts nav izpildījusi pienākumus, kas tai noteikti LESD vai atvasināto tiesību aktā (skat. spriedumu, 2017. gada 5. aprīlis, Komisija/Bulgārija, C-488/15, EU:C:2017:267, 68. punkts un tajā minētā judikatūra).

62 No tā izriet, ka šajā gadījumā PM₁₀ koncentrācijas apkārtējā gaisā robežlielumu pārkāpšanas fakts jau pats par sevi ir pietiekams, lai tiktu konstatēts Direktīvas 2008/50 13. panta 1. punkta un tās XI pielikuma kombinēto normu pārkāpums (spriedums, 2017. gada 5. aprīlis, Komisija/Bulgārija, C-488/15, EU:C:2017:267, 69. punkts).

63 Šajā lietā no ikgadējiem ziņojumiem par gaisa kvalitāti, kurus atbilstoši Direktīvas 2008/50 27. pantam iesniegusi Polijas Republika, izrietošie dati liecina, ka laika posmā no 2007. gada līdz 2015. gadam ieskaitot šī dalībvalsts regulāri, pirmkārt, 35 zonās nav ievērojusi PM₁₀ koncentrācijas dienas robežlielumus un, otrkārt, 9 zonās nav ievērojusi gada koncentrācijas robežlielumus.

64 Šādi konstatētais pārsniegums ir uzskatāms par ilgstošu, un Komisijai tam nav jāsniedz nekādi papildu pierādījumi.

65 Pretēji Polijas Republikas apgalvotajam, iespējamā daļējā sarūkošā tendence, kas izriet no iegūtajiem datiem, kura tomēr nepierāda, ka minētā dalībvalsts ievēro noteiktos robežlielumus, neatspēko šai dalībvalstij pārmesto pienākumu neizpildi.

66 Šādos apstākļos pirmais iebildums ir jāatzīst par pamatotu.

Par otro iebildumu, kas attiecas uz Direktīvas 2008/50 23. panta 1. punkta otrās daļas pārkāpumu

Par pieņemamību

– *Lietas dalībnieku argumenti*

67 Polijas Republika apstrīd otrā iebilduma pieņemamību, jo tā formulējums esot nesaskanīgs, neskaidrs un neprecīzs un Tiesa, nelemjot *ultra petita*, nevarot paust savu nostāju par tā pamatotību.

68 Konkrētāk, pirmkārt, Komisija neesot paskaidrojusi, kādēļ minētajā iebildumā norādītajos plānos ietvertie pasākumi nav atbilstoši, bet ir tikai aprobežojusies ar apgalvojumu, ka PM₁₀ koncentrācijas robežlielumu pārsniegums vienā konkrētā zonā vai aglomerācijā nozīmē, ka šajos plānos ietvertie pasākumi nav efektīvi.

69 Otrkārt, Polijas Republika norāda, ka otrais iebildums attiecas uz laika posmu, kuram Direktīva 2008/50 nav piemērojama, jo Direktīvas 2008/50 23. panta 1. punkta otrajā daļā ietvertais pienākums tur ir definēts pirmo reizi un iepriekš nav bijis pausts Direktīvās 1999/30 un 96/62, kuras ar Direktīvu 2008/50 tika atceltas.

- 70 Polijas Republika uzskata, ka Direktīvas 2008/50 23. panta 1. punkta otrā daļa nav piemērojama ar atpakaļejošu spēku situācijām pirms šīs direktīvas transponēšanas termiņa beigām, proti, pirms 2010. gada 11. jūnija.
- 71 Komisija uzskata, ka šie argumenti nav pamatoti.
- 72 Proti, vispirms no pirmstiesas procedūras un informācijas apmaiņas Komisijas un Polijas iestāžu starpā izriet, ka tad, ja valsts līmenī nav tiesību normu, reģionālajā līmenī pieņemtie plāni nav efektīvi.
- 73 Turpinājumā Komisija apgalvo, ka Direktīvas 2008/50 13. panta 1. punkta un tās XI pielikuma kombinēto normu pārkāpums ir norāde vai elements, kas liecina par šīs direktīvas 23. panta 1. punkta otrās daļas pārkāpumu. Līdz ar to tās otrais iebildums esot vērstas uz atbilstošas rīcības trūkumu un PM_{10} koncentrācijas apkārtējā gaisā pārsniegumu novēršanai konkrētās zonās paredzēto programmu neefektivitāti.
- 74 Visbeidzot attiecībā uz argumentu par apgalvoti retroaktīvo Direktīvas 2008/50 23. panta 1. punkta otrās daļas piemērošanu Komisija norāda, ka tik tiešām šajā normā paredzēto pienākumu neizpilde pirmo reizi var tikt izvirzīta tikai pēc Direktīvas 2008/50 transponēšanas termiņa beigām. Turklāt tā atzīmē, ka uz minētajā normā paredzētajiem pienākumiem neattiecas ikgadējais izvērtējums un ka līdz ar to otrais iebildums attiecas nevis uz konkrētiem gadiem, kuru laikā netika pildīti pienākumi, bet gan uz šīs normas vispārīgu pārkāpumu.
- *Tiesas vērtējums*
- 75 Direktīvas 2008/50 23. panta 1. punkta otrajā daļā ir teikts, ka robežlielumu, kuru sasniegšanas termiņš jau ir beidzies, pārsniegšanas gadījumā gaisa kvalitātes plānos ir jāparedz piemēroti pasākumi, lai pārsniegšanas laiks būtu pēc iespējas īsāks.
- 76 Jānorāda, ka ar šo normu ir nodibināta tieša saikne starp, no vienas puses, Direktīvas 2008/50 13. panta 1. punkta un XI pielikuma kombinētajās normās paredzēto PM_{10} koncentrācijai piemērojamo robežlielumu pārsniegšanu un, no otras puses, šādu plānu izstrādi.
- 77 Polijas Republika Komisijai būtībā pārmet, ka tā no vienkārša robežlielumu pārsnieguma ir secinājusi, ka nav veikti atbilstoši pasākumi saskaņā ar Direktīvas 2008/50 23. panta 1. punkta otro daļu.
- 78 Taču, pat pieņemot, ka šis apstāklis būtu atbilstošs, lai izvērtētu otrā iebilduma pamatotību, katrā ziņā šķiet, ka Komisija neaprobežojas tikai ar šādu shematiskas cēloņsakarības apgalvošanu. Tā ir izvirzījusi vairākus konkrētus elementus šī secinājuma pierādīšanai.
- 79 Attiecībā uz Direktīvas 2008/50 23. panta 1. punkta otrās daļas apgalvoti retroaktīvo piemērošanu ir jānorāda, ka Komisija šī sprieduma 1. punktā izklāstītajā otrajā iebildumā nav norādījusi nekādu sākuma datumu. Tādēļ Komisijai nevar pārmet, ka tā šo iebildumu būtu attiecinājusi uz laiku, pirms dalībvalstīm bija jāizpilda šajā normā noteiktais pienākums. Tā turklāt, kā norādīts šī sprieduma 74. punktā, ir izslēgusi šādu iebilduma paplašināšanu.
- 80 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, ir jākonstatē, ka otrais iebildums, kas saistīts ar Direktīvas 2008/50 23. panta 1. punkta otrās daļas pārkāpumu, ir pieņemams.

Par pamatotību

– Lietas dalībnieku argumenti

- 81 Ar otro iebildumu Komisija uzskata, ka Polijas Republika nav izpildījusi pienākumus, kas tai uzlikti ar Direktīvas 2008/50 23. panta 1. punktu.
- 82 Proti, lai arī šī panta īstenošanas ietvaros attiecīgajai dalībvalstij saistībā ar tās gaisa kvalitātes plāniem ir zināma rīcības brīvība, izvēloties veicamos pasākumus, šo rīcības brīvību tomēr ierobežo nosacījums, ka šiem pasākumiem ir jābūt atbilstošiem un efektīviem, lai pēc iespējas ātrāk atrisinātu PM₁₀ emisiju problēmu konkrētā zonā un tādējādi izbeigtu Direktīvas 2008/50 13. panta 1. punkta pārkāpumu.
- 83 Proti, pirmkārt, Polijas Republikas veiktie pasākumi, kā to pierāda PM₁₀ dienas robežlielumu sistemātiskā un ilgstošā pārsniegšana 35 zonās un PM₁₀ gada robežlielumu pārsniegšana 9 zonās, nebija efektīvi.
- 84 Otrkārt, no Polijas Republikas iesniegto gaisa kvalitātes plānu analīzes izriet, ka tajos nav atbilstošu pasākumu, kas pārsnieguma periodu ļautu pēc iespējas saīsināt.
- 85 Konkrētāk, gaisa kvalitātes plānos laika posmam no 2020. līdz 2024. gadam ir noteikti dažādi termiņi ar atšķirīgu ilgumu dažādās zonās, lai izbeigtu PM₁₀ koncentrācijas robežlielumu apkārtējā gaisā pārsniegumus, tādējādi acīmredzami pārsniedzot Polijas Republikai piešķirtās rīcības brīvības robežas.
- 86 Turklāt Komisija uzskata, ka, lai arī individuālā ēku apkurināšana ir bijis galvenais gaisa piesārņojuma ar PM₁₀ avots lielā skaitā zonu, apkures katlu nomainībai var būt visai neskaidra efektivitāte, jo trūkst kvalitātes kritēriju, kas izvīzāmi jaunajiem apkures katliem, ar tiem aizstājot vecos.
- 87 Visbeidzot Komisija kritizē gaisa kvalitātes plānus attiecībā uz dažām konkrētām zonām. Piemēram, tā norāda, ka Varšavas aglomerācijā, kur emisiju galvenais avots ir transports, gaisa kvalitātes plānā tomēr nav informācijas nedz par transporta jomas pasākumu esamību, nedz to veikšanu.
- 88 Polijas Republika uzskata, ka, pirmkārt, pieņemot, ka valsts korektīvie pasākumi nav efektīvi apgalvoto Direktīvas 2008/50 13. panta 1. punkta, lasot to kopā ar tās XI pielikumu, pārkāpumu dēļ, Komisija esot pieļāvusi šīs direktīvas 23. panta 1. punkta otrās daļas interpretācijas kļūdu. Proti, ja tas tā būtu, tad efektīvi būtu tikai tie pasākumi, kuru rezultātā pārsniegums tiktu nekavējoties izbeigts.
- 89 Otrkārt, veicamajiem korektīvajiem pasākumiem būtu būtiskas sociāli ekonomiskas sekas, tostarp liekot iedzīvotājiem izmantot dārgāku kurināmo, un tas cita starpā ietekmētu to veselību. Tāpat arī Polijas sabiedrības nedrošība radot šķērslī plašai atjaunojamas enerģijas avotu izmantošanai.
- 90 Šādā kontekstā Polijas Republika uzsver, ka ievērojamo finanšu līdzekļu, kas nepieciešami piesārņojošo vielu emisiju samazināšanai, dēļ vietējās pārvaldes iestādes ir pareizi uzskatījušas, ka attiecīgajiem plāniem noteiktie termiņi, kuri beigsies laikā no 2020. līdz 2024. gadam, ir īsākie, kādi iespējami.
- 91 Turklāt, lai arī savas rīcības brīvības īstenošanas ietvaros Polijas Republikai bija tiesības ņemt vērā dažus no šiem elementiem, Komisija esot piešķirusi tikai vispārēju prioritāti cilvēku veselības aizsardzībai, neveicot valsts korektīvo pasākumu izvērtējumu *in concreto*, kā tas būtu bijis jādara.
- 92 Treškārt, Polijas Republika apstrīd Komisijas apgalvojumu, ka apkures katlu nomainīšanas programmai nav kvalitātes kritēriju. Proti, apsildes iekārtu iegādes finansējums jau daļēji ir pakļauts apkures katlu atlases kritērijiem, kuri atbilst zināmām emisiju normām.

– Tiesas vērtējums

- 93 Tiesa ir atzinusi, ka gaisa kvalitātes plāni var tikt izstrādāti, tikai pamatojoties uz līdzsvaru starp piesārņojuma riska samazināšanas mērķi un dažādajām pastāvošajām sabiedriskajām un privātajām interesēm (spriedums, 2017. gada 5. aprīlis, Komisija/Bulgārija, C-488/15, EU:C:2017:267, 106. punkts).
- 94 Līdz ar to apstākļi, ka dalībvalsts pārsniedz PM_{10} koncentrācijas robežlielumus, vien nav pietiekams, lai atzītu, ka šī dalībvalsts nav izpildījusi Direktīvas 2008/50 23. panta 1. punkta otrajā daļā paredzētos pienākumus (spriedums, 2017. gada 5. aprīlis, Komisija/Bulgārija, C-488/15, EU:C:2017:267, 107. punkts).
- 95 Proti, no šīs normas izriet, ka, lai arī dalībvalstīm ir rīcības brīvība, kādus pasākumus noteikt, tiem katrā ziņā ir jābūt tādiem, lai robežlielumu pārsniegšanas laikposms būtu pēc iespējas īsāks (spriedums, 2017. gada 5. aprīlis, Komisija/Bulgārija, C-488/15, EU:C:2017:267, 109. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 96 Šādos apstākļos, katru gadījumu analizējot atsevišķi, ir jāpārbauda, vai attiecīgās dalībvalsts izstrādātie plāni atbilst Direktīvas 2008/50 23. panta 1. punkta otrajai daļai (spriedums, 2017. gada 5. aprīlis, Komisija/Bulgārija, C-488/15, EU:C:2017:267, 108. punkts).
- 97 Šajā gadījumā vispirms ir jānorāda, ka attiecīgajai dalībvalstij pienākums PM_{10} koncentrācijas apkārtējā gaisā pārsnieguma gadījumos izstrādāt gaisa kvalitātes plānus ir kopš 2010. gada 11. jūnija.
- 98 Kā izriet no šī sprieduma 63. punkta, šajā datumā Polijā robežlielumu pārsniegumi jau bija konstatēti.
- 99 Tiktāl ir skaidrs, ka Polijas Republikas vēlāk pieņemtajos plānos bija noteikti termiņi šo pārsniegumu izbeigšanai – atkarībā no zonām – laika posmā no 2020. līdz 2024. gadam, un tas dalībvalstij pārsniegumu ļauj izbeigt tikai desmit vai četrpadsmit gadu laikā pēc datuma, kad tie ir tikuši konstatēti.
- 100 Šajā ziņā Polijas Republika uzskata, ka tās noteiktie termiņi ir pilnībā pielāgoti nepieciešamajām strukturālajām izmaiņām, kas nepieciešamas, lai izbeigtu PM_{10} koncentrācijas apkārtējā gaisā robežlielumu pārsniegumus, kuri rada grūtības saistībā ar izaicinājumu, ko veicamie plašie tehniskie ieguldījumi rada sociāli ekonomiskajai un budžeta jomai.
- 101 Katrā ziņā, lai arī šādi elementi var tikt ņemti vērā iepriekš 93. punktā minētā līdzsvara nolūkā, tomēr nav pierādīts, ka Polijas Republikas minētās grūtības, kuras nav ārkārtēja rakstura, būtu tādas, kas izslēgtu, ka varētu tikt noteikti īsāki termiņi, vēl jo vairāk tādēļ, ka liela daļa ieplānoto pasākumu attiecas uz individuālo un kolektīvo apkures katlu nomaiņu pret efektīvākām apsildes iekārtām.
- 102 No tā izriet, ka minētais Polijas Republikas arguments, ņemot vērā prasību nodrošināt, lai pārsnieguma periods būtu pēc iespējas īsāks, pats par sevi neattaisno tik ilgus termiņus minēto pārsniegumu izbeigšanai.
- 103 Šajā kontekstā ar papildu pasākumu pieņemšanu, uz kuru atsaucas Polijas Republika, kura nav apstrīdējusi, ka ar tiem vien nav pietiekami, lai efektīvi izbeigtu PM_{10} koncentrācijas robežlielumu apkārtējā gaisā pārsniegumu izbeigšanu, nav pietiekami, lai būtu izpildīti Direktīvas 2008/50 23. panta 1. punktā paredzētie pienākumi.
- 104 No visa iepriekš izklāstītā izriet, ka otrais iebildums ir pamatots.

Par trešo iebildumu, kas attiecas uz Direktīvas 2008/50 22. panta 3. punkta un tās XI pielikuma kombinēto normu pārkāpumu

Lietas dalībnieku argumenti

- 105 Ar trešo iebildumu Komisija norāda, ka Polijas Republika nav izpildījusi pienākumus, kas tai ir uzlikti saskaņā ar Direktīvas 2008/50 22. panta 3. punktu, lasot to kopā ar tās XI pielikumu, jo tā laika posmā no 2010. gada 1. janvāra līdz 2011. gada 10. jūnijam trijās zonās, proti, *Radom*, *Pruszków-Żyrardów* un *Kędzierzyn-Koźle*, kā arī laika posmā no 2011. gada 1. janvāra līdz 10. jūnijam zonā *Ostrów-Kęпно* ir pārsniegusi PM₁₀ koncentrācijas dienas pielaišanas robežlielumus.
- 106 Proti, Polijas Republikai laika posmā, kad spēkā bija Komisijas piešķirtais šī sprieduma 23. punktā precizētais atbrīvojums, šajās četrās zonās saskaņā ar Direktīvas 2008/50 22. panta 3. punktu bija jāraugās, lai, kā noteikts šīs direktīvas XI pielikumā, netiktu pārsniegti PM₁₀ koncentrācijas apkārtējā gaisā dienas pielaišanas robežlielumi 50 % apmērā. Taču no šīs dalībvalsts sniegtajiem datiem izrietot, ka PM₁₀ koncentrācijas apkārtējā gaisā dienas pielaišanas robežlielumi šajās četrās zonās bija pārsniegti līdz pat atbrīvojuma termiņa beigām.
- 107 Polijas Republika savukārt apgalvo, ka trešais iebildums nav pamatots, un norāda, ka Komisijas sniegtā informācija nav precīza un tā ir balstīta uz dažādiem datiem, kas neattiecas uz dienas robežlielumiem, bet gan uz gada robežlielumiem.
- 108 Replikā Komisija apgalvo, ka Polijas Republikas argumentācija nav efektīva, jo tās sniegtie aprēķini attiecas uz PM₁₀ koncentrāciju apkārtējā gaisā gada robežlielumiem, nevis dienas robežlielumiem, jo tikai pēdējie minētie ir trešā iebilduma priekšmets.

Tiesas vērtējums

- 109 Vispirms ir jāatgādina, ka saskaņā ar Direktīvas 2008/50 22. panta 2. punktu gadījumā, ja konkrētā zonā vai aglomerācijā atbilstība šīs direktīvas XI pielikumā noteiktajiem PM₁₀ robežlielumiem nevar tikt sasniegta konkrētajai vietai raksturīgu izkliedes īpatnību, nelabvēlīgu klimatisko apstākļu vai pārrobežu ietekmes dēļ, dalībvalsts tiek atbrīvota no pienākuma līdz 2011. gada 11. jūnijam nodrošināt atbilstību minētajiem robežlielumiem, ja ir ievēroti šī 22. panta 1. punktā paredzētie nosacījumi un ja dalībvalsts pierāda, ka, lai ievērotu termiņus, ir veikti visi atbilstīgie pasākumi valsts, reģionālā un vietējā līmenī.
- 110 Minētās direktīvas 22. panta 3. punktā šajā ziņā ir noteikts, ka, ja kāda dalībvalsts piemēro šī panta 2. punktu, tai ir jānodrošina, lai robežlieluma pārsniegums nevienai piesārņojošai vielai nebūtu lielāks par maksimālo pielaišanas robežu, kas katrai attiecīgai piesārņojošai vielai ir norādīta Direktīvas 2008/50 XI pielikumā. Attiecībā uz PM₁₀ minētā pielaišanas robeža ir noteikta 50 % apmērā no robežlieluma.
- 111 Vispirms ir jākonstatē, ka Polijas Republikas arguments, kas izklāstīts šī sprieduma 107. punktā, nav efektīvs, jo tas attiecas uz PM₁₀ koncentrācijas apkārtējā gaisā gada robežlielumu pārsniegšanu, taču Komisija trešajā iebildumā tik tiešām min tikai dienas robežlielumu pārsniegumu. Tādēļ Tiesa lems tikai par apgalvojumu saistībā ar PM₁₀ koncentrācijas apkārtējā gaisā dienas robežlielumu pārsniegšanu.
- 112 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka Polijas Republika 2008. gadā ir iesniegusi lūgumu atbilstoši Direktīvas 2008/50 22. panta 2. punktam saistībā ar PM₁₀ koncentrācijas robežlielumiem 83 zonās. Ar 2009. gada 11. decembra lēmumu Komisija nolēma neiebrīvojuma piemērošanai līdz 2011. gada 11. jūnijam, kas nozīmēja pienākumu ievērot PM₁₀ koncentrācijas dienas robežlielumus četrās zonās, proti, *Radom*, *Pruszków-Żyrardów*, *Kędzierzyn-Koźle* un *Ostrów-Kęпно*.

- 113 Komisijas lēmums nozīmēja, ka Polijas Republika šajās četrās zonās līdz 2011. gada 11. jūnijam saskaņā ar Direktīvas 2008/50 22. panta 2. punktu nedrīkstēja pārsniegt PM_{10} koncentrācijas apkārtējā gaisā dienas pielaišanas robežlielumus 50 % apmērā atbilstoši šīs direktīvas XI pielikumam.
- 114 Taču no datiem, kurus Polijas Republika 2013. gada 26. jūnijā Komisijai iesniedza, atbildot uz 2013. gada 26. aprīļa papildu brīdinājuma vēstuli, izriet, ka PM_{10} koncentrācijas apkārtējā gaisā dienas pielaišanas robežlielumu 50 % apmērā pārsniegumi laika posmā no 2010. gada 1. janvāra līdz 2011. gada 10. jūnijam bija konstatēti zonās *Radom*, *Pruszków-Żyrardów* un *Kędzierzyn-Koźle* un ka tādi paši pārsniegumi laika posmā no 2011. gada 1. janvāra līdz 10. jūnijam bija konstatēti zonā *Ostrów-Kęпно*.
- 115 Šādos apstākļos un ņemot vērā šī sprieduma 62. punktā minēto judikatūru, kas šajā kontekstā ir piemērojama pēc analogijas, ir jāatzīst, ka Polijas Republika nav izpildījusi pienākumus, kas tai paredzēti Direktīvas 2008/50 22. panta 3. punkta un tās XI pielikuma kombinētajās normās.
- 116 Līdz ar to trešais iebildums ir pamatots.

Par ceturto iebildumu, kas attiecas uz Direktīvas 2008/50 23. panta 1. punkta otrās daļas pārkāpumu šīs normas nepareizas transponēšanas dēļ

Lietas dalībnieku argumenti

- 117 Ar ceturto iebildumu Komisija apgalvo, ka, neraugoties uz Direktīvas 2008/50 23. panta 1. punkta otro daļu, kurā ir prasība, ka robežlielumu pārsniegšanas gadījumā gaisa kvalitātes plānos ir jāparedz piemēroti pasākumi, lai pārsniegšanas laiks būtu pēc iespējas īsāks, nedz *POŚ* likuma 91. un 92. pantā, nedz noteikumos par gaisa kvalitātes plāniem un īstermiņa rīcības plāniem šāda prasība skaidri nav ietverta.
- 118 Komisija tostarp uzskata, ka konkrēta nosacījuma par to, ka gaisa kvalitātes plānos ir jāiekļauj pasākumi, lai konkrētā zonā maksimāli saīsinātu PM_{10} koncentrācijas robežlielumu pārsnieguma laiku, neietveršana rada šķērslī, lai izpildītu prasību šajos plānos ietvert pasākumus, lai pēc iespējas ātrāk izbeigtu radušos situāciju, kad tiek pārsniegti robežlielumi.
- 119 Polijas Republika savukārt apstrīd ceturto iebildumu un vēlas pierādīt, ka, neraugoties uz to, ka nav normas, kurā skaidri būtu ietverts šis nosacījums, gaisa kvalitātes plānos un īstermiņa rīcības plānos faktiski ietvertie pasākumi atbilst Direktīvas 2008/50 23. panta 1. punkta otrās daļas pareizas transpozīcijas prasībām.

Tiesas vērtējums

- 120 No pastāvīgās judikatūras izriet, ka direktīvas transponēšanai valsts tiesībās nav obligāti, lai tās normas skaidrā un specifiskā likuma vai noteikumu normā tiktu pārņemtas tādā pašā formā un tekstā, bet var būt pietiekami ar vispārēju juridisko kontekstu, ar nosacījumu, ka tas patiešām nodrošina šīs direktīvas pilnīgu piemērošanu pietiekami skaidri un precīzi (spriedums, 2016. gada 30. jūnijs, Komisija/Polija, C-648/13, EU:C:2016:490, 73. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 121 Šajā ziņā, pirmkārt, tā kā pirmie trīs Komisijas iebildumi ir atzīti par pamatotiem, ir jāuzskata, ka Polijas Republika nav nodrošinājusi pilnīgu Direktīvas 2008/50 piemērošanu. Lai arī šī dalībvalsts norāda valsts tiesību konteksta elementus, lai apgalvotu, ka tā ir nodrošinājusi pareizu piemērošanu saistībā ar prasību, kura izriet no minētās direktīvas 23. panta 1. punkta otrās daļas, tā tomēr nav sniegusi nekādus pierādījumus šo argumentu atbalstam.

- 122 Otrkārt, nevienā minētās dalībvalsts pieņemtajā gaisa kvalitātes plānā nedz valsts, nedz reģionālajā līmenī nav skaidras norādes par prasību, ka ar šiem plāniem pēc iespējas īsākā laikā ir jāpanāk robežlielumu pārsnieguma ierobežošana.
- 123 Šādos apstākļos nevar uzskatīt, ka Polijas Republikas veiktā Direktīvas 2008/50 transpozīcija valsts tiesībās, ņemot vērā tās vispārējo juridisko kontekstu, ir pietiekama, lai nodrošinātu pilnīgu šīs direktīvas piemērošanu.
- 124 Tādējādi Komisijas izvirzītais ceturtais iebildums ir atzīstams par pamatotu.
- 125 Ievērojot visus iepriekšminētos apsvērumus, ir jāatzīst, ka Polijas Republika:
- kopš 2007. gada un līdz 2015. gadam ieskaitot pārsniegdama PM_{10} koncentrācijas dienas robežlielumus 35 gaisa kvalitātes izvērtējuma un pārvaldības zonās un PM_{10} koncentrācijas gada robežlielumus 9 gaisa kvalitātes izvērtējuma un pārvaldības zonās;
 - gaisa kvalitātes plānos neietverot atbilstošus pasākumus, lai PM_{10} koncentrācijas apkārtējā gaisā robežlielumu pārsnieguma periods būtu pēc iespējas īsāks;
 - no 2010. gada 1. janvāra līdz 2011. gada 10. jūnijam pārsniedzot PM_{10} koncentrācijas apkārtējā gaisā dienas pielaišanas robežlielumus zonās *Radom*, *Pruszków-Żyrardów* un *Kędzierzyn-Koźle*, kā arī laika posmā no 2011. gada 1. janvāra līdz 10. jūnijam – zonā *Ostrów-Kępn*o, un
 - nepareizi transponējot Direktīvas 2008/50 23. panta 1. punkta otro daļu,
- nav izpildījusi pienākumus, kas tai paredzēti Direktīvas 2008/50 13. panta 1. punkta un tās XI pielikuma kombinētajās normās un 23. panta 1. punkta otrajā daļā, kā arī 22. panta 3. punkta un šīs direktīvas XI pielikuma kombinētajās normās.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 126 Atbilstoši Tiesas Reglamenta 138. panta 1. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Komisija ir lūgusi piespriest Polijas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā šai dalībvalstij spriedums ir nelabvēlīgs, Polijas Republikai ir jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

1) Polijas Republika:

- kopš 2007. gada un līdz 2015. gadam ieskaitot pārsniegdama PM_{10} daļiņu koncentrācijas dienas robežlielumus 35 gaisa kvalitātes izvērtējuma un pārvaldības zonās un PM_{10} daļiņu koncentrācijas gada robežlielumus 9 gaisa kvalitātes izvērtējuma un pārvaldības zonās;
- gaisa kvalitātes plānos neietverot atbilstošus pasākumus, lai PM_{10} daļiņu koncentrācijas apkārtējā gaisā robežlielumu pārsnieguma periods būtu pēc iespējas īsāks;
- no 2010. gada 1. janvāra līdz 2011. gada 10. jūnijam pārsniedzot PM_{10} daļiņu koncentrācijas apkārtējā gaisā dienas pielaišanas robežlielumus zonās *Radom*, *Pruszków-Żyrardów* un *Kędzierzyn-Koźle*, kā arī laika posmā no 2011. gada 1. janvāra līdz 10. jūnijam – zonā *Ostrów-Kępn*o, un

– nepareizi transponējot Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/50/EK (2008. gada 21. maijs) par gaisa kvalitāti un tīrāku gaisu Eiropai 23. panta 1. punkta otro daļu,

nav izpildījusi pienākumus, kas tai paredzēti Direktīvas 2008/50 13. panta 1. punkta un tās XI pielikuma kombinētajās normās un 23. panta 1. punkta otrajā daļā, kā arī 22. panta 3. punkta un šīs direktīvas XI pielikuma kombinētajās normās.

2) Polijas Republika atlīdzina tiesāšanās izdevumus.

[Paraksti]